

Analiza vojnih nedostataka Rusije tijekom invazije na Ukrajinu u 2022. godini

Novak, David

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, The Faculty of Political Science / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:114:182681>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-08**

Repository / Repozitorij:

[FPSZG repository - master's thesis of students of political science and journalism / postgraduate specialist studies / dissertations](#)

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet političkih znanosti
Prijediplomski sveučilišni studij politologije

Analiza vojnih nedostataka Rusije tijekom invazije na Ukrajinu u 2022. godini
ZAVRŠNI RAD

Student: David Novak

Mentor: doc. dr. sc. Robert Barić

Zagreb
rujan 2024.

Izjavljujem da sam završni rad *Analiza vojnih nedostataka Rusije tijekom invazije na Ukrajinu u 2022. godini*, koji sam predao na ocjenu mentoru doc. dr. sc. Robertu Bariću, napisao samostalno i da je u potpunosti riječ o mojem autorskom radu. Također, izjavljujem da dotični rad nije objavljen ni korišten u svrhe ispunjenja nastavnih obaveza na ovom ili nekom drugom učilištu, te da na temelju njega nisam stekao ECTS bodove.

Nadalje, izjavljujem da sam u radu poštivao etička pravila znanstvenog i akademskog rada, a posebno članke 16-19. Etičkoga kodeksa Sveučilišta u Zagrebu.

David Novak

SADRŽAJ

1. UVOD.....	4
2. POVIJEST NACIJA TE POZADINA SUKOBA.....	5
3. POČETAK INVAZIJE U UKRAJINI.....	10
3.1. GODINA NAKON I TRENUTNO STANJE.....	18
4. ZAKLJUČAK.....	20
5. LITERATURA.....	21

SAŽETAK

Rad, uz povijesni kontekst dviju država, istražuje vojne neuspjehe Rusije tijekom invazije na Ukrajinu u 2022. godini, usredotočujući se na to kako se plan brze pobjede pretvorio u dugotrajni sukob. Unatoč početnim očekivanjima, Rusija se suočila s brojnim izazovima, uključujući strateške pogrešne procjene, operativne neučinkovitosti i zastarjele vojne taktike. Loša logistika, neučinkovite vojne operacije i podcijenjeni otpor ukrajinskih snaga samo su neki od ključnih nedostataka ruskih snaga. Dugotrajni sukob istaknuo je slabosti ruske vojske i imao značajne posljedice na bojištu, naglašavajući potrebu za modernizacijom vojnih strategija te istraživanjem daljnjih rješenja za krizu.

Ključne riječi: *invazija, Ukrajina, Rusija, neuspjesi, strategije, obrambeni kapaciteti*

1. UVOD

Ratno stanje na istoku Europe, u Ukrajini, traje već više od dvije godine. Glavni sudionici ovog sukoba su Ruska Federacija, pod vodstvom Vladimira Putina, te Ukrajina, čiji je predsjednik Volodimir Zelenski, uz potporu zapadnih sila, uključujući NATO savez i Europsku uniju. Početkom 21. stoljeća lokalni i regionalni sukobi bili su očekivani zbog geopolitičkih okolnosti i sukoba interesa, ali ne i u Europi.

Rat u Ukrajini, koji je središnja tema ovog završnog rada, pokrenut je s ciljevima vraćanja teritorija, podrške separatizmu, borbe za resurse, očuvanja zone te sprječavanja širenja sfere utjecaja suparnika u neposrednu blizinu teritorija koji Rusija smatra svojim područjem interesa. 24. veljače 2022. godine Putin je napadom započeo invaziju na Ukrajinu, nakon dužeg razdoblja *statusa quo* zbog statusa ukrajinskih istočnih pokrajina i okupiranog Krima nakon 2014. godine. Unatoč ranim upozorenjima te prizorima ruskih vojnih aktivnosti s bjeloruske granice, tadašnja javnost i stručnjaci nisu očekivali rat. Optimistične izjave pokazale su se netočnima. Putin i Rusija tim su potezom pokazali svijetu, posebice Europi da su napadi, invazije i ratovi, u civiliziranome svijetu, itekako mogući, da predstavljaju opasnost i prijetnju, te da vojni sukobi u Europi nisu isključiva te zatvorena opcija geopolitičkog djelovanja. U prvim tjednima u svim su se medijima prikazivale šokantne snimke i prizori tenkova, helikoptera i vojnika koji uništavaju i razaraju ukrajinske gradove te vojno napreduju.

Snimke su ostavile velik dojam na Europu i svijet te ulile strah od mogućnosti ruskog imperijalizma i širenja ruskog utjecaja vojnim manevrima i osvajanjima. Na ovakve kadrove i prizore, svijet se navikao na područjima Bliskog istoka, Azije, u nekim dijelovima Afrike, no i ne na samom pragu Europe. Sam sukob stvorio je više straha i napetosti te brz odgovor Zapada nevojnim putem protiv Rusije. Uz to, i zemlje u susjedstvu Rusije, od baltičkih i skandinavskih država, pa do samih zemalja najbližih Ukrajini, počele su se bojati i pripremati za napad Rusije. Vjerovalo se da Rusija ne planira stati na Ukrajini u borbi protiv širenja zapadnog utjecaja na istočne prostore Europe. Gledajući i uspoređujući snagu, sastav te izgled ruske vojske naspram ukrajinskih oružanih snaga, očekivala se brza pobjeda te velik poraz ukrajinske vojske. Međutim, do toga nije došlo te se sukob produžio na više od dvije godine te sveo na rat iscrpljivanja resursima. Više je razloga, od logističkih faktora pa do strateških ciljeva same ruske vojske, zašto Rusija nije mogla brzim manevrom poraziti Ukrajinu te postaviti prorusku vlast u Kijevu.

Ovaj završni rad će se baviti pitanjem jesu li samo vojni nedostaci Rusije odgovorni za neuspješnu invaziju Ukrajine u 2022. godini ili se radi o drugim razlozima. Detaljnije će se objasniti kako su neuspjesi, propusti i nedostaci ruske vojske u napadu na Ukrajinu u konačnici dali vremena i prostora Ukrajini za obranu i doveli do dugotrajnog sukoba iscrpljivanja. U radu će se analizirati tijek rata i bitaka te istaknuti ključni nedostaci u prvoj godini invazije (2022.-2023.), zatim sažeto prikazati stanje na bojištu prije godinu dana i usporediti sa stanjem danas. Prije same analize središnje teme i pitanja, temeljito će se izložiti povijest odnosa Rusije i Ukrajine, odnosno, kako su ruska i ukrajinska nacija živjele tijekom Kijevske Rus, Ruskog Carstva, Sovjetskog Saveza pa do samog raspada Saveza i suvremenijih odnosa tih država. Nakon povijesnog pregleda, predstaviti će se ukratko pozadina i povod sukoba te sam kontekst. Naposljetku, u zaključku će se sumirati glavni nedostaci ruske vojske tijekom invazije.

2. POVIJEST NACIJA TE POZADINA SUKOBA

Za svaki rat i interpretaciju djelovanja u sferi međunarodnih odnosa, potrebno se vratiti povijesti kako bi se pronašao izvor svih neslaganja i antagonizma među akterima. Takav pogled vrijedi i za invaziju Rusije na Ukrajinu. Predsjednik Putin u temeljima svoje vanjske politike koristi povijest, što smo mogli vidjeti i objavom samog eseja ruske povijesti i njezina prepričavanja kao odgovor na pitanje razloga napada Rusije na Ukrajinu u intervjuu Tuckera Carlsona. Kako bi se bolje razumjeli povijest odnosa i suživot dviju država u prošlosti, potrebno je vratiti se na sam početak postojanja tih naroda, točnije, čak tisuću godina unatrag.

Povijest obje nacije počinje u devetom stoljeću, kada su se na području Istočne Europe okupila plemena i stvorila državu pod dinastijom Rurik. Vikinzi su živjeli s tamošnjim slavenskim plemenima i kasnije osnovali prvu slavensku državu na istoku Europe, sa središtem u Kijevu-Kijevsku Rus (Economist.com, 2024). Kijevska Rus tada još nije bila konsolidirana država, radilo se još uvijek o poganskoj državi i plemenima koja nisu bila u početku ujedinjena. Kasnije su se ujedinili i formirali najveću kneževinu u 11. stoljeću. U istom stoljeću, dolaskom na vlast kneževa Vladimira I, nakon njega, Jaroslava, teritorij kneževine Kijevske Rus proširio se do svog vrhunca i u konačnici prihvatio kršćanstvo ugledajući se na Bizantsko Carstvo (Economist.com, 2024). Bitno je naglasiti da su na tom teritoriju živjele etničke skupine iz kojih su potekli Rusi, Ukrajinci i Bjelorusi. No, Kijevska Rus nije dugo opstala te je bila samo jedna od država koje su pale zbog napada i prodora mongolskih hordi (Economist.com, 2024). Sama invazija i napadi Mongola, te uspostavljanje vlasti nasilnim putem, dovode do raspada kneževine i fragmentacija plemena.

Tek u 15. stoljeću, kada su gradovi počeli vladati kao samostalne kneževine, krenulo je ujedinjavanje područja pod grad Moskvu. Moskovska država bila je organizirana kao državna jedinica, no tek kasnije je postala konsolidiranija. Veliki knez Moskve iz dinastije Rurik, Ivan IV. poznati kao i Ivan Grozni, ojačao je rusku naciju i državu, proširio je do Sibira, centralizirao vlast u Moskvi i stvorio Rusko Carstvo, postavši prvim carem Rusije (Economist.com, 2024). U međuvremenu se u blizini carstva stvorila druga velika tvorevina - Poljsko-Litvanska Unija.

Unija je proizvela velik udio nestabilnosti na području kijevskih ravnicu koje je nakon mongolskih prodora bilo uništeno te je time manje područje bilo podložno prodorima drugih napadača. To je područje često bilo podložno pobunama i sukobima, kao što je pobuna Kozaka protiv same Poljsko-Litvanske Unije i osnivanje autonomne oblasti na području današnje Ukrajine (Economist.com, 2024). Ta autonomna oblast Kozaka, odnosno Hetmanat, smatra se počecima stvaranja i kreiranja ukrajinskog identiteta, neovisne države i kolijevkom ukrajinskog nacionalizma koji je opstao takav i danas. Zanimljivo je napomenuti da je u ovoj tvorevini postojao i oblik demokracije (Economist.com, 2024). Hetmanat Kozaka nije imao povoljnu poziciju jer je bio u opasnosti sa svih strana, ponajviše zbog toga što se radi o područjima ravnicu pogodnima za napade i prodore. Sa zapada su im prijetili Poljaci, s juga Osmansko Carstvo, a na sjeveru se nalazilo Rusko Carstvo, čiju su pomoć i protektorat dobili Kozaci, prvenstveno zbog zajedničke religije, ali i etničkih sličnosti i zajedništva (Economist.com, 2024). Međutim, kao i Kijevska Rus, Hetmanat nije dugo opstao u svojoj izvornoj veličini teritorija i snazi, već dolazi do podjele teritorija. Zapadni dio pa do rijeke Dnjepar pripao je Poljsko-Litvanskoj uniji, a istočni dio Moskvi (Economist.com, 2024).

Iako su bili saveznici, Kozaci su se ujedinili i, pod vodstvom Ivana Mazepa, digli pobunu protiv tadašnjeg cara Petra Velikog, ali je taj pokušaj bio neuspješan. I do danas se vode rasprave o statusu Mazepa. Ukrajinci ga smatraju herojem, a Rusi izdajicom (Economist.com, 2024). Ovdje možemo vidjeti kako jedna povijesna ličnost stvara neslaganje i donošenje raznoraznih povijesnih zaključaka u ruskoj i ukrajinskoj javnoj sferi. Mazep je ključan za moral za obje strane u vojnim redovima u invaziji na Ukrajinu. Petar Veliki, nakon što je ugušio pobunu, postao je službeno prvim carem Ruskog Imperija 1721. godine gdje se po prvi put Rusija na karti Europe i svijeta pojavila, i počela uzdizati kao europska i svjetska sila (Economist.com, 2024). Ubrzo nakon Petra Velikog na tron dolazi carica Katarina Velika, koja je nastavila širiti svoje carstvo, osvojila Krim i ukinula u potpunosti Hetmanat (Economist.com, 2024). Uz to, carica Katarina zaslužna je za poraz i rušenje Poljsko-Litvanske unije te pobjedu nad Osmanlijama na području današnje južne Ukrajine.

U sljedećem stoljeću, Rusko Carstvo pretrpjelo je i uspješno se obranilo od Napoleonove invazije, koji je došao pred Moskvu, ali mudrom taktikom Rusa bio prevaren i uhvaćen u zamci (Economist.com, 2024). Također, na poluotoku Krimu vodio se i Krimski rat koji je trajao tri godine, a vodilo ga je Rusko Carstvo protiv Osmanlija, Francuza, Sardinije i Britanaca. Pred sam početak Prvog svjetskog rata, Rusko Carstvo je tada u svojoj povijesti dostiglo najveći teritorij i doseg svojeg utjecaja, te vladalo od Baltika do Japanskog mora. Početkom 20. stoljeća u Carstvu je dominiralo ogromno nezadovoljstvo, ponajviše zbog poraza i nepotrebnog rata protiv Japana. 1914. godine Rusko Carstvo ulazi u Prvi svjetski rat protiv Austro-Ugarskog Carstva i Njemačkog Carstva. No, zbog loših unutrašnjih situacija i sukoba, Rusko Carstvo izlazi 1917. godine iz rata, dodatno oslabljeno teškim gubicima u ratu i kasnije revolucijama.

U Februarskoj revoluciji, svrgnuta je carska vlast i obitelj Romanov, a na vlast dolaze boljševici s Lenjinom na čelu (Economist.com, 2024). Dolaskom boljševika na vlast, na scenu nastupa građanski rat između Crvene armije (boljševika) i Bijele garde. Istovremeno u Kijevu je te iste godine osnovana Ukrajinska Narodna Republika koja je ušla u savez s Rusijom, a sljedeće je godine postala neovisna država (Economist.com, 2024). Ubrzo je Lenjin zauzeo republiku, no zbog snage ukrajinskog identiteta, stvorena je zasebna Sovjetska Republika Ukrajina, gdje je bila dopuštena upotreba ukrajinskog jezika. 1922. godine nastaje Savez Sovjetskih Socijalističkih Republika, a SR Ukrajina se smatra jednom od glavnih te osnivačkih republika SSSR-a (Economist.com, 2024). Lenjin stoga ima pozitivnu konotaciju u povijesti Ukrajinaca zbog dozvole korištenja ukrajinskog jezika i kulture, a i davanjem prostora da postanu samostalna sovjetska republika. Uz to, i Ukrajinska Sovjetska Republika uspjela se proširiti zahvaljujući sporazumu Hitlera i Staljina iz 1939. oko podjela teritorija (Economist.com, 2024).

Kasnije, nakon poraza nacističke Njemačke, poluotok Krim, koji je dotad pripadao Ruskoj republici, pripojio se SR Ukrajini. Taj poluotok od tada ima izuzetnu geopolitičku važnost za obje strane. Iako je Lenjin bio pozitivna ličnost za SR Ukrajinu, Staljin je bio potpuna suprotnost. U 30-im godinama ususret Drugom svjetskom ratu, Staljin je strogim mjerama kolektivizacije doveo do masovnog izgladnjivanja ukrajinskog stanovništva - Holodomora¹. Uz to, tijekom Drugog svjetskog rata, ukrajinske nacionalističke grupacije udružile su se s

¹ Holodomor- posljedica ukidanja privatnog vlasništva, prisilnih ulazaka seljaka u zadruga te postavljanja strogih kvota za žito; velik broj seljaka protestirao na Staljinove mjere, čime se je režim postrožio i doveo seljake u još teže životne uvjete- glad i siromaštvo

nacistima u ubijanju i vršenju zločina nad civilnim stanovništvom. Putin taj povijesni trenutak navodi kao uzrok i motivaciju invazije na današnju ukrajinsku vladu (Economist.com, 2024).

Nakon Drugog svjetskog rata, kreće dugi period Hladnog rata koji nema direktne vojne sukobe SSSR-a i SAD-a. Za to razdoblje karakteristične su metode zastrašivanja, napetosti i utrkivanja u naoružavanjima. Krajem 80-ih događa se nuklearna katastrofa u Ukrajini, u Černobilu, u kojoj je Moskva zataškala velik broj žrtava javnosti i svijetu te time dovela SSSR pred raspad, a ujedno pogoršala odnose Rusa i Ukrajinaca (Economist.com, 2024). Nakon raspada SSSR-a nastaje više neovisnih država. Središnja je bila Ruska Federacija. U kolovozu 1991. godine Ukrajina postaje neovisna te postaje druga država u Europi, s velikom količinom nuklearnog arsenala. Zapad je tražio od Ukrajine da se odrekne tog arsenala, no Ukrajina je jedino htjela pristati pod uvjetom da joj Zapad osigura obranu ako bude napadnuta. Taj dogovor postignut je 1994. na *summitu* u Budimpešti (Economist.com, 2024). Tim memorandumom iz Budimpešte sva nuklearna oružja su se prebacila u Rusiju, u skladu s dogovorom Zapada, Rusije i Ukrajine.

Ukrajina se kao zemlja nikada nije do kraja demokratizirala niti je uspješno konsolidirala demokratska pravila i obrasce. Stoga su tijekom većine izbora u Ukrajini bile prisutne korupcija, prijevara i neregularnosti. Godine 2004. u Ukrajini se tijekom izbora događa Narančasta revolucija gdje se vodio „ideološki rat“ između dva predsjednička kandidata - Viktora Juščenka - prozapadnog državnika te Viktora Janukoviča koji je bio skloniji Rusiji (Economist.com, 2024). Unatoč pobjedi Janukoviča, otkrilo se da je osvojio izbore nelegitimnim i nezakonitim putem. Ukrajinci se bune i pokreću Narančastu revoluciju, Juščenkovu kampanju protiv Janukoviča te traženje ponavljanja izbora. Izbori se ponovno održavaju te Juščenko dolazi na vlast kao novi prozapadni predsjednik Ukrajine (Economist.com, 2024). No, ta pobjeda za demokraciju nije dugo potrajala jer se trend korupcije te nelegitimnih i nepoštenih izbora nastavio. Ukrajina je bila nadomak ulaska u NATO program članica početkom 2008. godine. No, sam ulazak u program za članstvo propao je zbog veta europskih članica NATO saveza.

Vrhunac krize demokracije u Ukrajini kreće krajem 2013. g. tijekom predsjedničkog mandata Janukoviča. Proruski predsjednik odbio je potpisati sporazum s Europskom unijom kojim bi se približili kandidaturi za Uniju, ali i ušli u sferu Zapada. Taj Janukovičev proruski manevar prouzročio je i stvorio ogromne nemire i prosvjede na trgu u Kijevu, koji će kasnije biti poznati kao Euromajdanski prosvjedi (Economist.com, 2024). U konačnici dolazi do fatalnog

završetka i ishoda na samim prosvjedima gdje su prvi put, ikada, sigurnosne službe zapucale i usmratile stotine civila. Vlada pada i službenici bježe u Rusiju, a Ukrajina se okreće u potpunosti prema Europi, potpisavši sporazum za pridruživanje Uniji (Economist.com, 2024).

Ubrzo nakon kraja Euromajdana u veljači 2014. krenule su borbe i sukobi, čiji početak se uzima kao prva faza rata Rusije i Ukrajine. Ti sukobi bili su politički odgovor Rusije na „rušenje“ tadašnje vlade i nove prozapadne orijentacije Ukrajine. Rusija je vrlo lako zauzela poluotok Krim na kojem je većinsko stanovništvo iz Rusije, te su i time ruske snage imale olakšan posao okupirati ga. Tim manevrom Putin je šokirao međunarodnu zajednicu, ali i samim time pokrenuo vojne napetosti i sukobe na istoku Ukrajine koji su se proširili i u samu invaziju, zadnju fazu rata, godinama poslije (Economist.com, 2024).

Invazija na Krim je stoga direktan povod i događaj koji se nakon mjesec dana sukoba „zamrznuo“, ali s vremenom stvorio grupacije u Donbasu na istoku Ukrajine za pripremu bojišta današnje invazije. Tamo su se vodili sukobi ukrajinskih snaga protiv proruskih skupina. Na tim separatističkim područjima u Donbasu, ruski agenti i separatisti osnovali su dvije narodne republike - Lugansk i Donjeck (Economist.com, 2024).

Na predsjedničkim izborima održanim 2019. g. Volodimir Zelenski pobjeđuje Petra Porošenka. Dvije godine kasnije, Putin izjavljuje da su Rusi i Ukrajinci jedan narod, pozivajući se na povijest njihovih naroda. Na granici s Ukrajinom naređuje okupljanje trupa te šalje zahtjev NATO savezu da Ukrajina ne uđe u njega, no ta je molba odbijena. U narednim mjesecima, ogromna količina ruske vojske okupljala se na granici s Ukrajinom te se stvarala napetost, no stručnjaci i sigurnosne agencije još nisu vjerovali u mogućnost napada. Tri dana prije samog početka invazije, Putin proglašava Donjecku i Lugansku Narodnu Republiku suverenima. Za Ukrajinu su te prostore vodili ruski teroristi, a Putin ih je odvojio od Ukrajine i poslao trupe da spriječe daljnje sukobe u tim „državama“. Iza slanja tih trupa zapravo se krila vojna namjera. Njihovo pregrupiranje na granicama bila je priprema za izvršavanje napada na Ukrajinu iz Donbasa i sa sjevera prema Kijevu 24. veljače 2022. g. (Usnews.com, 2024).

Povijest dviju nacija kompleksna je i isprepletana narativima, no Rusija je kao država više dominirala. Obje nacije imaju svoju želju i plan, vraćaju se argumentima iz povijesti, time čineći začarani krug rusko-ukrajinskih odnosa nepogodnim za dijalog i dogovor.

3. POČETAK INVAZIJE U UKRAJINI

Ruska invazija na Ukrajinu može se sažeto opisati mišlju Carla von Clausewitza: „U ratu se stvari i događaji uvijek odvijaju drugačije nego što se očekivalo, a njihova percepcija mijenja se s vremenom, što otežava trenutačnu procjenu.“ (Petraeus, Roberts, 2024: 350). Ova se misao može povezati s Putinovom invazijom na Ukrajinu, gdje se je vojni plan koji je opširno zamišljen pretvorio u potpuni neuspjeh. Pripreme za vojnu invaziju i manevar Rusija je započela već 2014. g., kada je Putin naredio svojim oružanim snagama da okupiraju poluotok Krim, tada dio Ukrajine, i da ga anektiraju bez otpora.

Za napade i operacije, od Krima pa do Donbasa, Rusi su koristili taktiku *coup de maina*, što podrazumijeva brzi napad čiji je cilj poraziti protivnika velikom brzinom i snagom kroz nekoliko manevara. Konkretno, za izvođenje operacija koristili su specijalne snage i „pete kolone“, odnosno manje aktivne skupine koje djeluju iznutra neke države (Petraeus, Roberts, 2024: 350). Zanimljivo je nadodati da je takav tip ratovanja, nelinearni, bio predstavljen 2013. g. u Rusiji. Neka zemlja u kratkom razdoblju prelazi u stanje nemira, kaosa i građanskog rata bez direktnog napada ogromnog broja snaga i najave rata (Petraeus, Roberts, 2024: 350). Takav oblik ratovanja, implementirao se i na Krimu, i u Donbasu, te u konačnici, osam godina kasnije i u invaziji.

Prije same analize vojnih nedostataka Rusije u Ukrajini, potrebno je navesti još neke pojedinosti koje su prethodile invaziji. Rusija je očekivala da će ukrajinska obrana biti jednaka onoj s Krima, ali su zaboravili faktor obrane i ukrajinskog identiteta. Plan invazije je bio da se, u stilu *Blitzkriega* od strane specijalnih odreda i grupa, u deset dana odvije brzi i jak napad na ukrajinsku vladu, te da bi do kolovoza 2022. godine Ukrajina bila pod Rusijom (Petraeus, Roberts, 2024: 352). Uz ovaj plan, uključivale su se i nuklearne prijetnje s kojima bi invazija bila efikasnija i brža. Međutim, Putin je potpuno pogrešno procijenio plan brze invazije te samu spremnost ukrajinske strane. Također je zaboravio najbitniju vojnu lekciju modernog doba - obrana je jača od napada (Petraeus, Roberts, 2024: 353).

Nekoliko mjeseci prije same invazije, Rusija je pokrenula svoje vojne manevre i počela okupljati veliki broj oružanih snaga na granici Ukrajine i Bjelorusije. Velik je broj agencija i sigurnosnih međunarodnih službi to primijetio te počeo sumnjati da bi Rusija mogla napasti Ukrajinu, no u konačnici nisu bili uvjereni da će do napada doći. Sam čin invazije stoga je bio još veći šok i svojevrsna katastrofa i neuspjeh za stručnjake. U američkim redovima vojnog vrha čak se predviđao i termin napada, sredinom veljače, što se na kraju i ostvarilo (Petraeus,

Roberts, 2024: 355). Čitavo to vrijeme, Ukrajina se pripremala za mogući napad, čemu pridonosi i činjenica da je i sam Zelenski očekivao invaziju i dva dana prije njezinog početka (Petraeus, Roberts, 2024: 355-356).

Dana 21. veljače, tri dana prije invazije, Putin je službeno priznao suverenost Luganske i Donjecke Narodne Republike. Do početka invazije Rusija je izvršila velik broj hakerskih napada kako bi oslabila obrambene potencijale Ukrajine. No, Ukrajina je unatoč tim napadima ostala adekvatno spremna i čvrsta u obrani. Kibernetičko ratovanje spada pod taktiku ruskog nelinearnog sukoba gdje se *cyber* putem stvori kaos i nered iznutra te onespособi neprijatelja i njegove sektore obrane (Petraeus, Roberts, 2024: 356).

Povijesno, Rusija je nanizala velik niz vojnih uspjeha kada je branila svoj teritorij. Treba se prisjetiti povijesnih poraza Napoleona i Hitlera koje im je nanijela Rusija na svom teritoriju. Ali kada bi Rusija napadala, nije bila uspješna i efikasna, te joj stoga invazija na Ukrajinu nikako ne bi išla u korist, što je i vidljivo nakon dvije godine invazije, iako sukobi još traju (Petraeus, Roberts, 2024: 354). Svaka invazija Rusije koštala ju je velikog broja žrtvi pa i sam napad u Treći Reich ju je doveo do velikih gubitaka (Petraeus, Roberts, 2024: 354). Rusi su dakle uvijek bili uspješni u obranama svoje domovine, ali kao agresor nisu ostvarivali veće uspjehe. Rusija je i samom invazijom prekršila dugogodišnju tradiciju i kulturu Europe nakon Drugog svjetskog rata, gdje je nestala mogućnost izravnog napada države na državu, već su postali popularni *proxy* ratovi². Vjerovalo se da do takvog rata više nikad neće doći, sve do početka same ruske invazije.

Jedan od planova Rusije bio je napasti zračnu luku u Hostomelu u ranim satima kako bi se kasnije stvorila ruta za ruska pojačanja u smjeru Kijeva. Istovremeno s napadom na Hostomel, iz smjera Bjelorusije pokrenuo bi se ogromni oklopni konvoj koji bi za tri dana trebao dospjeti do Kijeva. Prvenstveno je bio cilj da se sruši ukrajinska vlada i postavi nova proruska vlada, te da bi do početka svibnja ostatak države bio pod Rusijom (Petraeus, Roberts, 2024: 356-357). Prvi nedostatak i neuspjeh Rusije bio je taj, što se ukrajinska tajna služba uspješno infiltrirala u komunikaciju ruskih zračnih snaga te bila spremna za napad na Hostomel - središnju bazu operacije. Rusija je prvog dana invazije helikopterima i vojnicima napala Hostomel, no Ruse je dočekao čvrst otpor Ukrajinaca koji nisu dopuštali Rusiji da zauzme zračnu luku. Ovim otporom i neuspješnim brzim osvajanjem Hostomela sama je invazija Rusima znatno otežana. Rusima je bio potreban brz manevar i napad da zauzmu Kijev te bi tim potezom u kraćem

² *Proxy* ratovi- posrednički ratovi; indirektni sukobi sila van njihovih teritorija putem treće strane

periodu ostvarili pobjedu, ali taj neuspjeh brzog napada oslabio je moral i efikasnost ruskih snaga (Petraeus, Roberts, 2024: 358).

Veliku moralnu i psihološku ulogu u obrani Ukrajine u tim prvim satima invazije odigrao je Zelenski koji je kao pravi vođa motivirao ljude da se bore, ostanu u Ukrajini te ohrabrivao svoje službe koje su ostale zatočene u Kijevu. Putin je opravdao invaziju nazivajući je specijalnom vojnom operacijom. Međutim, ubrzo je postalo jasno da se radi o punopravnom ratu, te njegov pokušaj prijevare Zapada i Ukrajine nije bio uspješan. Rusija je uz zračni napad i pokušaj *Blitzkriega*, raketirala velik dio meta te gradova u Ukrajini, uvjereni da će time ubrzati prodor Rusije, no podcijenila je želju i motivaciju Ukrajinaca da obrane svoju državu. U samoj invaziji pojavile su se nove taktike ratovanja kao što su upletanje konzumerizma, koji je, putem bojkotiranja ruskih proizvoda, išao na štetu Putina i Rusije i pridonio je antiruski aktivizam. Rusija je tako svojom taktikom sebi ugrozila vojne planove gdje je napominjala da su nevojni napadi za efikasnije odrađivanje ciljeva puno bolji i jači od vojnih napada (Petraeus, Roberts, 2024: 362).

Problem same invazije je nastao i zbog činjenice što Putin i vojni vrh nisu kvalitetno isplanirali strategiju kojom će se provesti napad. Sam napad nije dovoljno razrađen jer se radi o modernijoj obrani nego što je bila u prošlosti (Petraeus, Roberts, 2024: 363). Iako se radilo o velikim vojnim manevrima i ogromnim količinama vojnih trupa i formacija te o višemjesečnoj pripremi snaga, odvio se velik broj taktičkih pogrešaka u prvim danima operacije (Petraeus, Roberts, 2024: 363).

Samo dvije oklopne kolone koje su krenule s juga Bjelorusije nisu imale dovoljno topničke potpore, te im je još uz to bilo otežano kretanje i napredovanje zbog velikog otpora i pripremljenosti ukrajinskih trupa. Sam ukrajinski krajolik omogućavao je više zasjeda od obrambenih snaga što je dodatno usporavalo Ruse. Uz to, Ukrajinci su počeli koristiti modernije tehnike lociranja neprijatelja - lokalno stanovništvo bi mobitelima dojavljivalo položaje, te su time ukrajinske snage lakše ciljale ruske pozicije (Petraeus, Roberts, 2024: 363-364). Takvim su taktikom lociranja i brzim napadima na opskrbne ruske linije, zaustavili i usporili napredak Rusa. Neki od komentara javnosti prema ruskoj taktici i njezinom sudaru s prvom linijom obrane bili su da se radi o zastarjelom planu napada iz 20. stoljeća, a na suprotnoj strani mu se nalazi obrana 21. stoljeća (Petraeus, Roberts, 2024: 364). Osim mobitela i dojava stanovništva, i društvene mreže išle su u prilog topničkim odredima Ukrajine koji su bolje mogli naciljati trupe i ruska oklopna vozila. Ukrajinci su bili spremni boriti se protiv modernije

i moćnije vojske putem inovacija, adaptacija i popravaka napuštenih ruskih vozila. Uz usporeno napredovanje i obranu, Rusi su imali problema s topničkom municijom koja je bila neprecizna i neefikasna za ovu invaziju (Petraeus, Roberts, 2024: 365).

Od početka invazije, Rusija je bila aktivna u kibernetičkom ratovanju, ali dotad se Ukrajina opremila te i sama uzvraćala kibernetičke udarce Kremlju i ruskoj vojsci. Veliku pomoć u toj sferi ratovanja dao je američki sustav satelita od Elona Muska jer je brži, efikasniji, sigurniji, ali i bolje povezaniji sa svijetom. Stoga je Ukrajina i do danas ostala povezana s internetom i otpornija od bilo kakvog pokušaja ruskih kibernetičkih napada (Petraeus, Roberts, 2024: 366). Dva dana nakon početka invazije, ruski prodor do Kijeva bio je izuzetno usporen i kasnio je s predviđenim terminom ulaska vojnih snaga u grad. Nakon toga, Rusi napadaju Kharkov, ali su odbijeni te su i u ovome gradu prošli neuspješno. Dok su trajali ruski napadi, Ukrajinci su postali još uspješniji u obrani od onoga trenutka kada je ruska vojska počela gađati i civilne mete, te ih time motivirala da obrani narod od ruskih zločina. Rusi nisu prestali s masovnim bombardiranjima i raketiranjima, te se tu može vidjeti kako se oslanjaju na taktike bombardiranja iz Drugog svjetskog rata, samo modernijim i još više nehumanijim oružjima (Petraeus, Roberts, 2024: 369- 370).

Ratni zločini i razaranja bili su nadomjestak za neuspješna uobičajena vojna djelovanja i taktike kojima se planiralo poraziti Ukrajinu. No zločini će se i dalje implementirati na bojištu kako vrijeme prolazi i biti sve više nehumani i razorni. Ruski oklopni konvoji i kolone su odmah na početku ožujka počele zapinjati i stvarati velike gužve daleko od Kijeva, a sve zbog loše organizirane logistike u ruskim vojnim redovima, ali i problema komunikacije te netočnih i neuhodanih manevara i taktika (Petraeus, Roberts, 2024: 370). Tome treba dodati i dobro organiziranu obranu koju Rusi nisu mogli probiti unatoč nadmoći topništva i artiljerije. Jedan od bitnih problema u redovima ruske vojske je i korupcija koja je direktno oštetila efikasnost i opskrbu. Financije koje su se ulagale u vojsku, bile su usmjerene generalima i višim dužnosnicima, te se i to moglo očitati u nedostatku morala Rusa na bojištima (Petraeus, Roberts, 2024: 370- 371). Pranje novca, ucjene i mito bili su učestali u ruskoj vojsci te su direktno utjecali na kvalitetu vojne opreme, nabavu i proizvodnju ratnog mehanizma. Neprofesionalnost i nedostatak obuke, bili su vidljivi nedostatak te slaba karika vojnika na bojištu.

Rusija je u zračnim borbama imala brojčanu te zračnu nadmoć, ali ukrajinske zračne snage su je spriječile da dominiraju zrakom i zaustavile daljnje vojne napretke na tlu (Petraeus, Roberts,

2024: 371). Rusija je vrlo brzo počela gubiti svoje letjelice, od aviona do helikoptera, te su promijenili taktiku i napadali iz zraka noću, samo kako bi očuvali i smanjili broj srušenih letjelica. Činjenica je da se danas zračna nadmoć ne može postići samo iz zraka, već se moraju provoditi kombinirane operacije i napadi iz svih smjerova. Rusija nije mogla zavladata ukrajinskim zračnim prostorom. Prvenstveno zato što nisu napali i položaje ukrajinskih anti-zračnih snaga sa zemlje kopnenim snagama, već su se izričito fokusirali na raketiranja balističkim projektilima i borbe na nebu (Lubiejewski, 2023: 98). Takvim su pristupom ohrabрили ukrajinske snage te im omogućili da očuvaju svoj zračni prostor, iako su bili brojčano i tehnički slabiji, zbog aviona ruske proizvodnje. Popravci su bili nemogući, a bitke i potencijal neispunjeni (Petraeus, Roberts, 2024: 372). Uz to, većina je ruskih pilota u Ukrajini bila nedovoljno iskusna, što je ponovo smanjilo njihovu efikasnost (Petraeus, Roberts, 2024: 372).

U ovoj invaziji uvelike su se koristili i napadi i ratovanje dronovima, koji su postali ključan borbeni element kopnenih operacija, ali i glavni dio obrane Ukrajine (Petraeus, Roberts, 2024: 373). Putin je odlučio i dalje napadati ključne gradove, koji su imali potrebne resurse, kao što su voda i struja, za ukrajinski narod. No, Ukrajinci su efikasnim izviđanjem, napadima dronovima i lociranjem položaja Rusa izveli velik broj zasjeda nad oklopnim kolonama te ju u konačnici usporili. Da je konvoj prošao, Kijev bi bio okružen. Međutim, Rusi su i u tom napadu imali logističkih problema jer je nedostajalo goriva i hrane za ruske snage (Petraeus, Roberts, 2024: 375). Putinov plan nije išao kako je zamislio, naprotiv, plan uopće nije uspijevao, ali to Rusiju nije zaustavilo. U samim formacijama Rusije, počeli su se pojavljivati i slučajevi niskog morala koji su dodatno zaustavili napredak invazije, a davali prostora Ukrajincima. Unatoč snazi, za vojsku je prije svega najbitniji moral, kojeg nije bilo, te je njegov manjak utjecao i na organiziranost ruske vojske na bojištu.

S demoraliziranim snagama, istovremeno su i ruske snage izgubile velik broj dužnosnika i generala u vrlo kratkom periodu, što Rusija u svojoj povijesti ratovanja nikad prije nije doživjela (Petraeus, Roberts, 2024: 376- 378). Svi ti događaji stvarali su pomutnju u čelnom stožeru Moskve i smanjivali pouzdanost izvršenja invazije. Pa i same naredbe na terenu nisu donosili generali, već Moskva, što je stvorilo probleme organizacijske strukture i lanca zapovijedi (Petraeus, Roberts, 2024: 382). Kako invazija nije tekla prema planu, Rusija se okrenula drastičnim mjerama i potezima na bojištu, od raketiranja i gađanja nuklearnih reaktora pa do korištenja eksplozivnije municije kako bi smanjili moral i bili brutalniji prema Ukrajini. Uz to, počeli su činiti sve više ratnih zločina, gađali su civilne objekte i ciljeve te namjerno uništavali infrastrukturu. Uveli su na bojište korištenje fosfornih te vakuumskih bombi, koje

svojim efektima direktno krše Ženevsku konvenciju i sva ljudska prava. Rusija je koristila dezinformacije kako bi odbacila takve tvrdnje, no ubrzo ju je zapadna zajednica osudila i pokrenula postupak zbog počinjenih ratnih zločina (Petraeus, Roberts, 2024: 379-380).

Ukrajina je dovoljno dugo branila Mariupolj, gdje su Rusi ponovo pokazali svoju neučinkovitost na bojištu (Petraeus, Roberts, 2024: 381). U ožujku su zapadne sile počele izravno intervenirati putem donacija i pomaganja u nabavi oružja za Ukrajinu, čime je Ukrajina počela bolje konkurirati ruskim snagama, a i sam rat u tom se trenutku pretvorio u *proxy* rat (Petraeus, Roberts, 2024: 383). Dok je u ruskim redovima postojao nizak moral, s druge strane rađale su se legende i vladao je visok moral koji je gurao vojnike i davao im vjeru da će pobijediti. Na drugim bojištima, iako se radi o ratu modernog doba, počeli su se pojavljivati i kopati rovovi koji su stvarali zaštitu vojnicima, ali su sukobi i kretanja vojski, postali statični. Rat je bio moderan, ali staromodan i statičan sukob u taktikama i borbama.

Kako je vrijeme prolazilo, Rusi su si stvarali pomutnju u čelnim stožerima i počeli okrivljavati vlastite snage i grane sigurnosti zbog neuspjeha invazije (Petraeus, Roberts, 2024: 384). Osim zapadnih sila i biznismena, ljudi su sami počeli prikupljati sredstva da pomognu Ukrajini u nabavi oružja i municije, ali i skupljati sve veću internetsku podršku ljudi diljem svijeta. Naravno, i NATO je bio upleten u rat. Prenosio je sve bitne podatke i informacije položaja te kretanja Rusa radi lakšeg pozicioniranja Ukrajinaca (Petraeus, Roberts, 2024: 385). Kako je vrijeme od početka invazije prolazilo, tako su Rusi redovitije gađali civilne mete i činili sve više ratnih zločina, što dokazuje primjer grobnice u Mariupolju s velikim brojem ubijenih civila (Petraeus, Roberts, 2024: 387).

S vremenom se moglo i dokučiti da u redovima ruskih snaga nema dovoljno profesionalnih vojnika, pa se taj nedostatak popunjavao ljudima iz logistike koji nisu bili dovoljno obučeni za takve borbe. Zahvaljujući tajnim službama, pojavljivale su se i dojave o nedostatku zaštitne opreme i opreme za kampiranje, što je dovodilo do teških životnih uvjeta u ruskim redovima (Petraeus, Roberts, 2024: 387- 388). Neka mjesta su Rusi više puta osvojili, da bi na kraju pretrpjeli gubitke i izgubili ih, a i počeli su skrivati mjesta ratnih zločina. Međutim, sistem satelita ih je redovito odavao (Petraeus, Roberts, 2024: 389). Unatoč težoj situaciji na bojištu, Rusija je propagandom samozavaravala svoj narod, no društvene mreže su se probile do Rusije gdje je bilo prikazano pravo stanje na bojištu, time pretvorivši invaziju u rat otvorenih izvora (Petraeus, Roberts, 2024: 390).

I u pomorskim bitkama, Rusija nije bila dovoljno efikasna, što dokazuje trenutak u kojem je potopljen ratni brod *Moskva* (Petraeus, Roberts, 2024: 390- 391). Rusija nije imala dovoljno iskusnih izviđača i ekspedicijskih logističara, te nije dovoljno dobro iskoristila sustav željeznica za opskrbu trupa na bojištu. I sam vojni sustav Rusije bio je pod pritiskom zbog neodrađivanja zadanih ciljeva i misija, uz logističke i strategijske nedostatke (Petraeus, Roberts, 2024: 391). U jednom trenutku, kako je Rusija bila pogođena sankcijama, za municiju, ali i zamjenu za mikročipove u vojnoj industriji, korišteni su vodiči iz kućanskih aparata, hladnjaka i perilica, što govori koliko daleko su gurali staromodnu i zamarajuću invaziju koja nije doprinosila nikakve rezultate (Petraeus, Roberts, 2024: 392- 393). Iako je u kasno proljeće Rusija pokrenula ogromnu ofenzivu u Donbasu i okružila Ukrajince, branitelji su efikasno i spremno odbijali napade i radili kontraofenzive. U svibnju je, nakon dugotrajnih i sporih proboja ruskih trupa, došlo do pada Mariupolja čime je stvoren prostor za manevar ruskih snaga iz Donbasa i Krima.

Iako je SAD uvelike pomagao nabavom opreme, Ukrajina se povukla iz tog dijela, kako ne bi bila okružena, te joj se taj potez kasnije isplatio (Petraeus, Roberts, 2024: 396). Krajem ljeta 2022. g. Putin proglašava djelomičnu mobilizaciju što je dovelo do velikog bijega Rusa iz Rusije, ali i pokazalo da je invazija iznimno zahtjevna, nepotrebna i neučinkovita. Porazima Rusa kod Kharkova i dolaskom rezervista u Ukrajinu, Ukrajina je osjetila kako je Rusija bliže porazu nego pobjedi, te je krajem kolovoza pokrenuta velika ukrajinska ofenziva (Petraeus, Roberts, 2024: 398). Čak je i najbolja tenkovska formacija Rusije, Četvrta gardijska tenkovska divizija, u rujnu te godine bila teško poražena te je velik broj vojnika dezertirao (Petraeus, Roberts, 2024: 398).

Kasnije je Putin krenuo s novim nuklearnim prijetnjama, ali samo kao jednu od metoda zastrašivanja da se pridobije i anektira veći dio Ukrajine. No, taj potez nije pošao Moskvi i Kremlju za rukom (Arndt, Horovitz, Onderco, 2023: 177). Kako je Rusija smanjila broj ofenziva, Rusi su se okrenuli nevojnim asimetričnim taktikama - uništavanju opskrbi resursa i energije za stanovništvo, od elektrana, toplana do izvora vode, te vođenju kulturološkog rata krađom artefakata i umjetnina koje su predstavljale ukrajinski identitet (Petraeus, Roberts, 2024: 400- 401). U 2023. g. Rusi su se fokusirali na strateški nekoristan Bahmut gdje su nepotrebno izgubili velik broj ljudi, a Ukrajinacima dali manevarskog prostora za pripremu i vježbe za nadolazeće ofenzive (Petraeus, Roberts, 2024: 401). Kada se u prvoj godini invazije zbroje žrtve, prema nekim podacima poginulo je oko 180 tisuća Rusa i oko 90 tisuća Ukrajinaca. Najbitnije uloge su odradila dvojica lidera. S jedne strane Zelenski je pokazao kako

se vodi i brani, te ohrabruje narod, dok s druge strane, Putin prikazuje nesigurnost, nepovjerenje te nepouzdanost invazije i planova u redovima svog naroda (Petraeus, Roberts, 2024: 402). Istovremeno, Ukrajinci se brzo prilagođavaju stilu ratovanja, dok se Rusi okreću starim taktikama, uz unutrašnje probleme i statične manevre.

Ukratko, od početka invazije do 2023. godine, ruska vojska ima probleme i nedostatke sa zajedništvom zapovjedništva, neostvarivom te preambicioznom kampanjom. Vlada neusklađenost snaga i trupa, nedostaje obuke i uvježbanosti oružanih snaga, prevladava zastarjeli stil ratovanja neprilagođen današnjemu. Nedovoljno je profesionalnih činovnika, tijekom zapovijedi i hijerarhija su bez strukture, nedovoljno je razvijena logistika za opskrbu te je učestalo sporo kretanje trupa. Rusima je nerazvijena oprema, neupućeni su stožeri i baze, postoji kriminalna priroda unutar vojnih manevara i odvijaju se nelogični performansi te manevri. Koristi se nezaštićena linija komunikacija, previše je civilnih vojnika, a manjak profesionalaca, neadekvatna je vojna sprema, oružje i tehnika. U konačnici, najnegativniji nedostatak same invazije je korupcija u višim redovima ruske vojske koja podbacuje i smanjuje potencijal svojih snaga (Petraeus, Roberts, 2024: 403- 404). Stoga, kada se promatra ova invazija, u bliskoj budućnosti, Putinova „specijalna operacija“ prikazivat će se kao primjer strategije koja se ne radi u vođenju ratova. Loše opremljenoj i nespremnoj vojsci ne povjerava se nesmotren i preambiciozan zadatak i operacija van svoga vremena (Petraeus, Roberts, 2024: 404). Što se tiče još nekih dodatnih nedostataka od strane Rusa, Rusi su neuspješno odradili zauzimanje Hostomel zračne luke. Zauzimanjem te luke se trebalo dalje kretati i naoružati ruske snage, no Ukrajinci su vrlo lako rušili i obarali ruske helikoptere u napadu na Hostomel (Borsuk, 2023: 2- 3).

Bitno je napomenuti i da su Rusi vrlo sporo napredovali i izgubili velik dio vremena te podbacili u *Blitzkrieg* taktici, što je dalo obrani dovoljno vremena da se mobilizira (Borsuk, 2023: 3). Iz tih prvih trenutaka invazije i pokušaja zauzimanja Kijeva, može se Rusima izvući lekcija da su uvelike podcijenili ukrajinske mobilizacijske potencijale, ali i da sami nisu bili spremni za invaziju takvih razmjera (Borsuk, 2023: 4- 5). Brojčani podatak koji svjedoči neuspješnoj invaziji Rusije je taj da je u samo manje od mjesec dana Rusija izgubila 7000 ljudi, te je ta brojka dizala tenzije i nepovjerenje u redovima Rusa (Choonara, 2022: 3). Rusija je u samoj invaziji utrošila velik dio materijala i opreme koja je završila uništena ili napuštena, te je bila veliki financijski trošak Rusiji. Stoga se je i pred kraj 2022. g. Rusija okrenula ratu iscrpljivanja kako bi oslabila Ukrajinu te očuvala svoju opremu i materijale za daljnje ratovanje (Klein, Schreiber, 2022: 3- 4). Velike probleme su im stvarale i sankcije kako bi nadogradile

opremu i nadomjestile nedostatak materijala, ali i velik gubitak vozila i letjelica (Klein, Schreiber, 2022: 4). I sam uvoz oružja Rusiji je dosta otežan. Jedino kome se Rusija mogla okrenuti je Kina, Bjelorusija i Iran.

Ključna pogreška Rusije u samoj invaziji je ta što je s asimetričnog napada prešla u veliki simetrični napad, gdje nije dovoljno učinkovitim asimetričnim taktikama pripremila teren za invaziju Ukrajine (Kukkola, 2023: 33- 34). No, kako su krenuli neefikasno u ogromni napad, počela se koristiti ponovno, asimetrična taktika iscrpljivanja, samo kako bi se ruski vrh spasio težeg poraza (Kukkola, 2023: 34). Taktika, koju je isto potrebno spomenuti, a izvodila se prije same invazije, bila je taktika prikrivanja ruskih planova i politika kroz separatističke republike. Ukrajina je odbijala i intervenirala da te kvazirepublike ne postanu vojna utočišta i baze Rusije (Potočnak, Mares, 2023: 346). Ostali radovi i stručnjaci navode nedostatke kao što su sam rat iscrpljivanja koji ima nepogodan *cost-benefit* učinak na Rusiju i na Putinov režim (Rostoks, 2023: 62- 63).

Spominje se i brojčana prednost, ali uz slabiju logistiku i opremu Rusa, za razliku od ukrajinske koja je redovito pod potporom zapadnih sila i koja će dobiti svu potrebnu opremu, te podcjenjivanje ukrajinske pripremljenosti (Semenko, Lobko, 2023: 38). Skandinavski eksperti su pretpostavili da je u ruskim redovima došlo do problema oko logistike i strategije zbog činjenice što sama vojska nije bila dovoljno pripremljena, uhodana ni spremna za dugotrajnu invaziju, već su bili opremljeni za kratkotrajne napade i pozicioniranja (Skoglund, Listo, Ekström, 2022: 107- 109). Na kraju, važna je činjenica što Rusi nisu prilagodljivi te nemaju sposobnosti modernizirati se ni odgovoriti na modernije oružje i modernije tipove ratova. Stoga se u ratu u Ukrajinu vodi sukob simetričnih i asimetričnih napada. Unatoč novome dobu ratovanja, Rusija je privržena taktikama prošlog stoljeća (Zabrodskyi, 2022: 65).

3.1 GODINA NAKON I TRENUTNO STANJE

Nakon detaljnog pregleda nedostataka ruske invazije u 2022. godini, ukratko će se prikazati i situacija na bojištu u 2023. i 2024. godini, gdje se ulazi i u treću godinu rata. Što se tiče stanja u prošloj godini, ostalo je nepogodno za agresora. Na bojištu se odvijao velik broj ruskih ofenziva i napada (većina neuspješnih), dok je Ukrajina od sredine 2023. godine pa do kraja provodila velik broj kontraofenziva. Većina kontraofenziva Ukrajine pokrenuto je na istoku i jugu Ukrajine, na poluotoku Krimu, koje jesu napredovale, ali Rusi su velik dio tih prodora uspješno vratili u 2024. godini (Understandingwar.org, 2024). Počelo je veće korištenje

dronova te se nastavilo raketirati infrastrukturu i energetske pogone u gradovima, kako bi se otežao život i sustav opskrbe Ukrajinaca (Understandingwar.org, 2024). Rusija je većinu svojih operacija usmjerila u Bahmut zbog njegove pozicije. I dalje je Rusija imala probleme u svojim ofenzivama i operacijama, od velikog broja poginulih, problema s logistikom, nemogućnošću napredovanja zbog jake ukrajinske artiljerije te nedostatak vojnih činovnika i hijerarhije na terenu. Uz to, Ukrajinci su počeli i s napadima na ruski teritorij dronovima i vojnim ofenzivama (neuspješan prodor u ruski teritorij) te su počeli imati sve jače kapacitete u vojsci (Understandingwar.org, 2024).

U ovoj godini dogodio se velik broj promjena. Rusi su i dalje nastavili napadati istok Ukrajine kako bi zadržali poziciju i mogućnost ofenziva, ali i potencijal da preokrenu rat u svoju korist (Understandingwar.org, 2024). Ukrajina je s druge strane osvajala teritorije u Donbasu i počela se približavati Azovskom moru kontraofenzivama, no nije ispunila svoje operativne ciljeve, izgubivši dio osvojenog teritorija (Understandingwar.org, 2024). Ukrajinske snage sve su više intenzivirale napad na Krim i obrambene položaje Rusa u Donbasu, ali i luke u Crnom moru. Međutim, Rusima se početkom kolovoza stvorila nova prijetnja kada je Ukrajina napala ruski teritorij u okrugu Kursk i osvojila dio mjesta i borbenih položaja, ali bez daljnjeg napretka. Sama operacija u Kursku trenutno se odvija (Understandingwar.org, 2024). Istovremeno s odvijanjem operacija u okrugu Kursk, Ukrajina je pod velikim ofenzivnim pritiskom Rusa na grad Pokrovsk na istoku Donbasa, no pod visokom cijenom gubitka ruskih snaga i ljudstva. Sada je i Rusiji potrebno braniti položaje, a i napadati istovremeno, što joj dodatno otežava i zadaje nove organizacijske izazove (Understandingwar.org, 2024). Rusija se također počela puno više oslanjati na svoju avijaciju i raketiranje ukrajinskih ciljeva. No, zračna obrana, posebice iz Kijeva, dobro je pripremljena u obranama i probijanju komunikacija gdje na vrijeme doznaju ruske planove iz zraka. Ukrajina je u godinu dana vratila velik dio teritorija ofenzivama i izgubila neka područja, dok s druge strane, Rusija nastavlja mobilizirati stanovništvo kako bi prolongirala sukob te iscrpila ukrajinske snage u ratu iscrpljivanja.

4. ZAKLJUČAK

Zaključno, nakon više od dvije godine trajanja invazije, Rusija nije uspjela ostvariti svoje ciljeve, osobito tijekom prve godine sukoba. Naprotiv, našla se u nepovoljnijem položaju jer više nije samo agresor već mora braniti i vlastiti teritorij. Invazija je započeta s preambicioznim planovima koji nisu bili potkrijepljeni odgovarajućom spremnošću i motivacijom ruskih oružanih snaga, unatoč višemjesečnom kampiranju u Bjelorusiji. Iako Rusija posjeduje modernu vojsku, pokazala se nepripremljenom za dugotrajne sukobe te neadekvatno logistički organiziranom, očekujući brzi poraz Ukrajine u svega nekoliko dana. Ključni nedostatak ruskog vojnog vrha, uz nepostojanje jasne hijerarhije i zapovjednog lanca, bilo je podcjenjivanje ukrajinske obrane i izostanak rezervnog plana. S velikom samouvjerenošću pretpostavljalo se da će ukrajinska vlada brzo pasti i da će Kijev biti osvojen, no neuspješne taktike i nedostatak promišljenih strategija već su u prvom tjednu ukazali na nemogućnost postizanja pobjede. Iako Ukrajina uživa potporu Zapada, bolje pozicioniranje i mobilizacija obrambenih kapaciteta također su igrali značajnu ulogu. Stoga se može zaključiti da je glavna teza djelomično opovrgnuta. Glavni razlozi za neuspjeh ruske invazije u 2022. godini nisu samo vojni nedostaci Rusije, već je jednako važno naglasiti i kvalitetnu pripremljenost ukrajinske obrane i visok moral njezinih snaga.

Rusija, kao povijesna sila s modernom vojskom, ne stavlja si u prilog ulogu agresora. Pa ni danas, posebice u trenutku kada moraju braniti vlastitu državu, unatoč pokretanju invazije. Stare taktike iz Drugog svjetskog rata, pa čak i Prvoga, te implementacija ratnih zločina, humanitarne krize i neadekvatna ruska vojska, nikako nisu bili spremni za invaziju velikih razmjera nasuprot učinkovitosti obrane u modernom svijetu ratovanja. Iako su brojčano jači, efikasnosti i morala nedostaje Rusima. Zaista, Rusija će iz ove invazije morati izvući velik broj lekcija te provesti ogromnu modernizaciju i reformu vojske na svim razinama. S druge strane je Zapad koji daje svu potporu i potrebna sredstva Ukrajini da pobijedi u ratu. Rat još uvijek traje, te je od velike važnosti da se akademska zajednica bavi ovom temom, barem određenim razdobljima. Kada sukobi završe, moći će se napraviti puno detaljnija analiza cijelog rata i šira slika čitavog sukoba, no, dokle god rat traje, potrebno se je fokusirati na specifične vremenske okvire rata u Ukrajini.

5. LITERATURA

Arndt, Anna Clara, Horovitz, Liviu, & Onderco, Michael (2023) Russia's Failed Nuclear Coercion Against Ukraine. *The Washington Quarterly*, 46(3): 167-184. <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/0163660X.2023.2259665>

Borsuk, Arthur (2023) Russia-Ukrainian war 2022: Battle of Hostomel. *Taras Shevchenko University of Kiev* https://digitalcommons.odu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1023&context=gsis_student_conference

Choonara, Joseph (2022) The devastation of Ukraine: NATO, Russia and imperialism. *International Socialism*, 174. https://www.researchgate.net/profile/Joseph-Choonara/publication/359585713_The_devastation_of_Ukraine_NATO_Russia_and_imperialism/links/62446cda7931cc7ccf05f724/The-devastation-of-Ukraine-NATO-Russia-and-imperialism.pdf?sg%5B0%5D=started_experiment_milestone&origin=journalDetail&rtid=e30%3D

Klein, Margarete, & Schreiber, Nils Holger (2022) The attack on Ukraine and the militarisation of Russian Foreign and domestic policy: A stress test for military reform and regime legitimacy. *SWP Comment* 71 https://www.ssoar.info/ssoar/bitstream/handle/document/86169/ssoar-2022-klein_et_al-The_attack_on_Ukraine_and.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Kukkola, Juha (2023) The rise and fall of the Russian strategy of indirect actions in Ukraine. *National Defence University vol. 30*. https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/186961/Asymmetric%20Ukraine_Kukko_la_web.pdf?sequence=3

Lubiejewski, Sylwester (2023) Conclusions from the use of aviation in the first half of the first year of the Ukrainian-Russian war. *Security and Defence Quarterly*, 42(2): 68-104. <https://securityanddefence.pl/Conclusions-from-the-use-of-aviation-in-the-first-half-of-the-first-year-of-the-Ukrainian,161959,0,2.html>

Petraeus, David, & Roberts, Andrews (2024) *Conflict: The Evolution of Warfare from 1945 to Ukraine*. The US Army War College

Potočňák, Adam, & Mares, Miroslav (2023) Donbas conflict: how Russia's Trojan Horse failed and forced Moscow to alter its strategy. *Problems of Post-Communism*, 70(4): 341-351. <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/10758216.2022.2066005>

Rostoks, Toms (2023) Russia's Strategy of Outsuffering and the War in Ukraine. *Canadian Journal of European and Russian Studies*, 16(2): 48-72. <https://ojs.library.carleton.ca/index.php/CJERS/article/download/4130/3391>

Semenenko, Viacheslav, & Lobko, Myhailo (2023) Russian-Ukrainian war: preparation, execution, future prospects. *National security and the future*, 24(2): 31-40. <https://hrcak.srce.hr/file/442953>

Skoglund, Per, Listou, Tore, & Ekström, Thomas (2022) Russian Logistics in the Ukrainian War: Can Operational Failures be Attributed to logistics?. *Scandinavian Journal of Military Studies*, 5(1). <https://storage.googleapis.com/jnl-sms-j-sjms-files/journals/1/articles/158/submission/proof/158-1-1558-2-10-20220908.pdf>

Zabrodskyi, Mykhaylo, Watling, Jack, Danylyuk, Oleksandr V, & Reynolds, Nick (2022) *Preliminary Lessons in Conventional Warfighting from Russia's Invasion of Ukraine, February-July 2022* (pp. 10-11). London: Royal United Services Institute for Defence and Security Studies. <https://static.rusi.org/359-SR-Ukraine-Preliminary-Lessons-Feb-July-2022-web-final.pdf>

Economist.com (2024) A short history of Russia and Ukraine https://www.economist.com/graphic-detail/2024/01/29/a-short-history-of-russia-and-ukraine?utm_medium=cpc.adword.pd&utm_source=google&ppccampaignID=18151738051&ppcadID=&utm_campaign=a.22brand_pmax&utm_content=conversion.direct-response.anonymous&gad_source=1&gclid=CjwKCAjwqf20BhBwEiwAt7dtdQP3PCxQtldbcIncL7BRf1aBu19noE4IU5sf-cHotmeSEwEjCxMOuBoCCx4QA vD_BwE&gclsrc=aw.ds Pristupljeno 23. srpnja 2024.

Usnews.com (2024) A timeline of Russia Ukraine conflict <https://www.usnews.com/news/best-countries/slideshows/a-timeline-of-the-russia-ukraine-conflict?slide=10> Pristupljeno 23. srpnja 2024.

Understandingwar.org (2024) Ukraine conflict updates <https://www.understandingwar.org/backgrounder/ukraine-conflict-updates> Pristupljeno 23. srpnja 2024.